

Еволюцията на човека е част от еволюцията на животинския свят. Човекът е най-висшето животно на Земята по своите биогични белези се числи към приматите. Приматите са най-висшите бозайници, към които се отнасят полумаймуните и маймуните. Човекът е отделен в самостоятелно семейство, наречено Хоминиди. В най-близки отношения е с човекоподобните маймуни.

1. Антропогенеза:

Под Антропогенеза се разбира обособяването на Човека в самостоятелния вид Хомо сапиенс в хода на формиране на човешкото общество.

Приема се, че човекът произлиза от високо развити примати. Преди 25 мил. години се появила маймуна, наречена египтопитек, която се приема за изходна форма в еволюцията на човекоподобните маймуни и хоминидите. Клонат на хоминидите се е отделил преди 14-15 млн. години. Появилите се тогава рамапитек заема междинно положение между човекоподобните маймуни и хоминидите. Преди 10-12 млн. години възникнали австралопитеките, които се приемат за първите представители на хоминидите.

Основни анатомични промени при еволюцията на човека:

-Промени свързани с изправеното ходене-пренасянето на тежестта

на тялото върху долните крайници води до увеличаване на

размерите и здравината им. Бедрената кост се превръща в най-дългата и най-здравата кост в човешкия скелет. Формира се свод на ходилото, върху който пада тежестта на тялото. Увеличава се площта на тазовите кости. Формира се двойна S-образна извивка на гръбначния стълб. Главата заема равновестно положение спрямо гръбначния стълб.

- Промени свързани с всеядният тип на хранене-Освен с плодове прадедите на човека започват да се хранят със семена ,а също и с месо . Във връзка с промяната на типа на хранене възниква необходимостта храната да се стрива.Кътниците постепенно придобиват плоска повърхност, а резците и кучешките зъби стават по-малки.

- Промени свързани с висшата нервна дейност-Органът, който се изменя най-съществено в хода на антропогенезата, е главният мозък.Неговата маса прогресивно се увеличава.Увеличава се повърхността на мозъчните полукълба.Усложняват се дяловете на мозъка, които са свързани с координацията на движенията,слуха,зрението и говора. Вместимостта на черепа също прогресивно се увеличава,челната кост се изправя и челният дял на мозъка се разполага над очните кухини.

2.Палеонтологична история на човека:

Според палеонтологичните данни еволюцията на човека се разделя на следните етапи:

1) Предшественик на човека (прачовек) –Австралопитек.

Останки от австралопитеки са открити на различни места в Африка-Етиопия,Танзания,Кения,Южна Африка.Устройството на долните крайници и таза показват,че австралопитеките ходели на два крака.Ръстът им е средно 120см.Черепната кутия е с обем 450-700 кубични сантиметра.при тях настъпват промени в черепа-частта му , която е разположена над очните кухини е по голяма в сравнение с горилата,шимпанзето и орангутана.Устройството на долната челюст и зъбите е сходно със следващите хоминиди.Австралопитеките живеели на големи групи. Изхранвали се с лов и събиращество. Храната им се състояла от плодове,семена,а също и сурово месо. Сечивата с които си служели, били остри камъни,кости,рога и зъби от животни.

2)Най-древен човек-архантроп. Известни са две последователни фази в еволюцията на архантропа: Сръчен човек – Хомо хабилис и изправен човек – Хомо еректус.

-Хомо хабилис се появява преди 4-6 млн. години в Източна Африка. Ръстът му е 150 см. Обемът на черепната кутия е 800 кубични сантиметра. Черепът се характеризира с някои характерни белези-например скъсяване на предно-задният размер. Хомо хабилис живеели на групи. Изхранвали се с лов и събиращество. В близост до останките на Хомо хабилис са открити първите примитивно изработени сечива.

-Хомо еректус е възникнал преди 1-2 млн. години в Африка , откъдето мигрирал в Азия и Европа. Съществувал е до преди 200 хил. години . Към Хомо еректус се отнасят питекантропът, синантропът и хайделберкският човек. Характерните им белези са: обемът на черепната кутия се увеличавал прогресивно от 900 до 1200 кубични сантиметра, челният мозък дял е разположен над очните кухини, по форма и размери зъбите са по близки до зъбите на съвременният човек, отколкото на австралопитека. Ръстът е около 170см. Хомо еректус живеели на групи, в който съществували примитивни колективни дейности. Мъжете например ловували. Общували по между си със звукови сигнали. Те за първи път използвали огъня.

3) Древен човек-Палеоантроп(неандерталец). Възникнал е преди 200-300хил. години и е съществувал до преди 28хил. години. Черепът е масивен с изразени надочни дъги. Обемът на черепната кутия е 1400-1500 кубични сантиметра. Ръстът е сравнително нисък-160 см. Все още липсва двоина S-образна извивка на гръбначният стълб. Скелети на палеоантропа са открити на различни места в Африка , Азия и Европа, което говори за повсеместното им разселване. То започнало преди 100 хил. години и преклещило преди 60 хил. години. Палеоантропите, който населявали райони с по-студен климат, живеели в пещери. Изработвали Разнообразни сечива-ножове, резци, крайници на копия и др. Формирали групи от няколко десетки души , в който съществувала първобитна обществена организация. Жените отглеждали децата , събирали плодове и семена и се грижели за жилището и огъня. Мъжете ходели колективно на лов и убивали едри животни . Използвали огъня за приготвяне на храна за отопление и за предпазване от хищници. В общуването възникнала членоразделна реч.

4) Съвременен човек –Неоантроп(кроманюнски човек, Хомо сапиенс) Възникнал е преди 40 хил. години . Обемът на черепната му кутия достига 1600 кубични сантиметра, а ръстът-180см. Скелетът притежава всички характерни особености на съвременните хора. За общуване помежду си неоантропите използвали членоразделна реч. Постепенно започва формиране на обществени отношения. За изхранването си освен с лов и риболов, неоантропът започнал да се занимава с примитивно земеделие. Преди 15 хил. години в Азия той започнал да засява семена от житни растения, сред които

особено важен бил оризът. Постепенно неоантропът започнал да опитомява животни и да ги отглежда. С развитието на материалната култура постепенно започнало и развитието на духовната култура. Възникнал художествен усет и необходимост от художествена изява. Неин израз са откритите пещерни скални рисунки на животни и ловни сцени, както и скулптурните изображения на животни и женски тела. Развитието на материалната култура позволило на човека да се приспособи към разнообразните условия на средата. Човекът започнал да завладява все нови и нови територии.

След възникването на земеделието в Близкия изток преди 10 хил. години земеделците започнали да се разселват на запад с темп приблизително 1 км. на година и накрая се установили в цяла Европа. Тези първи земеделци постепенно изместили местните номади ловци. Така преди 10-12 хил. години възникнал днешният разумен човек - ХОМО САПИЕНС РЕЦИНС.